

ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Циклова комісія з соціальної роботи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник директора з навчальної
роботи

Л. ІЛЛЯШЕНКО

27 серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СОЦІАЛЬНА РОБОТА З РІЗНИМИ КАТЕГОРІЯМИ КЛІЄНТІВ

підготовки фахового молодшого бакалавра
освітньо-професійна програма «СОЦІАЛЬНА РОБОТА»

галузь знань **23 СОЦІАЛЬНА РОБОТА**
спеціальність **231 СОЦІАЛЬНА РОБОТА**

мова навчання: українська
статус дисципліни: обов'язкова

2024 рік

Робоча програма з дисципліни «Соціальна робота з різними категоріями клієнтів» складена на основі освітньо-професійної програми «Соціальна робота» спеціальності 231 Соціальна робота. “26” серпня 2024 р. 19 с.

Розробник: **Дмитро КАЗІМІРОВ**
викладач кваліфікаційної категорії «спеціаліст»

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії соціальних дисциплін.

Протокол № 1 від “26” серпня 2024 р.

Голова циклової комісії

Дмитро КАЗІМІРОВ

Схвалено методичною радою коледжу.

Протокол № 1 від “26” серпня 2024 р.

Голова методичної ради

Людмила ІЛЛЯШЕНКО

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 23 Соціальна робота	Нормативна
Змістових модулів – 2	Спеціальність: 231 Соціальна робота	Рік підготовки:
		3-й
Загальна кількість годин – 120		Семестр
Тижневих годин: аудиторних – 2 самостійної і індивідуальної роботи студента – 2	Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	6-й
		Лекції
		32 год.
		Семінарські
		28 год.
		Самостійна робота
		60 год.
		Вид контролю:
		екзамен

Примітка.

Застосовані скорочення:

СРЗОКК – соціальна робота з окремими категоріями клієнтів

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Дотримуючись певної системи цінностей, соціальна робота займає активну позицію у визначенні потреб клієнтів і виступає на захист змін у соціальних службах чи соціальній політиці. Метою соціальної роботи є допомога людям, які опинились в складних життєвих обставинах. Для спеціальних клієнтів існують відповідні служби, які надають допомогу, а також сприяють забезпеченню благ, які сконцентровані на зусиллях фахівців.

Мета навчальної дисципліни «Соціальна робота з окремими категоріями клієнтів» полягає у виявленні основних напрямів допомоги окремим категоріям клієнтів, їх підтримки та розкриття особливостей соціальної роботи з окремими категоріями клієнтів.

Передумови вивчення дисципліни: фахові компетентності, що формуються під час вивчення дисципліни «Соціальна робота з окремими категоріями клієнтів» необхідні при вивченні дисципліни «Технологічна практика».

Завдання навчальної дисципліни «Соціальна робота з окремими категоріями клієнтів»:

1. розкрити та проаналізувати класифікації окремих груп клієнтів соціальної роботи;
2. виявити основні напрями роботи з окремими групами клієнтів;
3. проаналізувати психологічні особливості окремих категорій населення та розкрити їх соціальну історію розвитку;
4. розкрити установи, які надають послуги окремим категоріям клієнтів;
5. виявити особливості соціальної роботи з окремими категоріями клієнтів.

На основі вивчення дисципліни «Соціальна робота з окремими категоріями клієнтів» у здобувачів фахової передвищої освіти формуються наступні **компетентності**:

ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

СК 1. Здатність розуміти сутність, напрямки та види соціальної роботи.

СК 5. Здатність виявляти потреби населення у соціальних послугах.

СК 8. Здатність надавати допомогу і підтримку спеціальним групам клієнтів.

СК 9. Здатність застосовувати сучасні технології та методи професійної діяльності.

СК 10. Здатність до соціальної взаємодії у професійній сфері.

СК 11. Здатність аналізувати та оцінювати результати професійної діяльності.

3. Очікувані результати навчання

Під час вивчення дисципліни здобувачі фахової передвищої освіти мають досягти або вдосконалити наступні програмні результати навчання, передбачені освітньо-професійною програмою:

Результати навчання:

РН 4. Застосовувати інформаційні ресурси та методики оцінки поведінки чи діяльності індивідів і соціальних груп.

РН 6. Використовувати технології соціальної діагностики, профілактики, корекції із застосуванням сучасних форм та методів професійної діяльності.

РН 7. Застосовувати на практиці нормативно-правові акти з питань надання соціальних послуг.

РН 9. Здійснювати соціальне інспектування й оцінку потреб уразливих категорій громадян, у тому числі тих, хто опинився у складних життєвих обставинах.

РН 10. Організовувати заходи з реабілітації, реінтеграції, соціальної адаптації отримувачів соціальних послуг.

РН 13. Визначати зміст і види співпраці з представниками різних професій, груп, громад у професійній діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен:

знати:

- теоретико-методологічні основи соціальної роботи з окремими групами клієнтів соціальної роботи;
- понятійно-категоріальний апарат дисципліни «Соціальна робота з окремими категоріями клієнтів»;
- сутність та закономірності надання соціальних послуг окремим категоріям клієнтів соціальної роботи;
- зміст державної політики щодо підтримки окремих категорій клієнтів соціальної роботи;
- методи та форми профілактично-корекційної, лікувально-оздоровчої та реабілітаційної роботи зі спеціальними групами клієнтів;
- особливості дії психоактивних речовин на дітей, підлітків, молодь;
- методи та форми позбавлення від алкогольної та наркотичної залежності;
- порядок оформлення документації соціальної служби в роботі зі спеціальними групами клієнтів.

вміти:

- застосовувати основні терміни й поняття в професійній діяльності;
- визначити напрями, мету, етапи соціальної роботи з окремими групами клієнтів;
- спонукати клієнтів до змін у їхньому житті;
- оцінювати реальний стан та досвід в сфері надання соціальних послуг окремим категоріям клієнтів;
- сприяти налагодженню соціально корисних зв'язків;
- оформлювати необхідну документацію;
- проводити дослідження проблем клієнтів;
- оцінювати потреби людей;
- проводити консультаційну роботу;
- представляти інтереси громадян;
- здійснювати соціально-лікувальні заходи;
- проводити різні форми індивідуальної і групової роботи;
- розробляти програми, направлені на задоволення потреб певної групи клієнтів;

- накопичувати позитивний досвід;
- оцінювати досягнуті результати.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Соціальна робота з особами з проблемами фізичного та психічного здоров'я.

Тема 1. Становлення соціальної роботи з різними групами клієнтів

Родоплемінні та общинні форми допомоги та взаємопідтримки (VI–IX ст.). Державна, церковна та приватна благодійність (X–XVII ст.). Перехід до державного управління захистом нужденних (XVIII–XIX ст.). Формування державної системи соціальної допомоги радянського зразка (XX ст.). Становлення соціальної роботи та соціальної політики в Україні на сучасному етапі.

Тема 2. Соціальна робота з клієнтами різного віку

Вікова структура населення і її зв'язок з віковою типологією соціальної роботи. Гуманістичний, біопсихологічний, системний підходи у роботі з клієнтами. Типологія клієнтів соціальної роботи. Класифікація груп клієнтів соціальної роботи.

Тема 3. Соціальна робота з людьми похилого віку

Уявлення про старість і старіння. Загальні підходи та принципи соціальної роботи. Технології соціальної роботи з людьми похилого віку. Особливості діяльності Територіальних центрів та геріатричних пансіонатів для людей похилого віку.

Тема 4. Соціальна робота з людьми, що мають функціональні обмеження

Сучасні уявлення про інвалідність. Загальні підходи та принципи соціальної роботи. Методи соціальної роботи з людьми з інвалідністю. Організація надання допомоги. Приклади діяльності соціальних служб.

Тема 5. Соціальна робота з людьми, які мають психічні розлади

Розлади психіки та їхні соціальні наслідки. Загальні підходи та принципи соціальної роботи з людьми, які мають психічні розлади. Методи соціальної роботи з людьми, які мають психічні розлади. Організація надання допомоги людям, які мають психічні розлади. Приклади діяльності соціальних служб для людей, які мають психічні розлади.

Тема 6. Соціальна робота з людьми з алкогольною та наркотичною залежністю

Вживання алкоголю та наркотиків як соціальна проблема. Алкогольна, наркотична залежність. Соціальна робота з алкоголезалежними клієнтами. Загальні підходи до вирішення проблеми вживання наркотичних речовин. Методи соціальної роботи щодо попередження вживання наркотичних речовин серед молоді. Організація надання допомоги споживачам алкогольних та наркотичних речовин.

Змістовий модуль 2. Особливості соціальної роботи зі спеціальними групами клієнтів.

Тема 7. Соціальна робота з людьми, які живуть із ВІЛ / СНІДом

Перебіг ВІЛ /СНІДу та його соціальні наслідки. Загальні підходи та принципи соціальної роботи з людьми, які живуть із ВІЛ / СНІДом. Методи соціальної роботи з людьми, які живуть із ВІЛ / СНІДом. Організація надання допомоги людям, які живуть із ВІЛ / СНІДом. Приклади діяльності соціальних служб для підтримки людей, які живуть із ВІЛ / СНІДом.

Тема 8. Соціальна робота з проблемними сім'ями

Дисфункціональні (неблагополучні сім'ї). Загальні підходи та принципи соціальної роботи з проблемними сім'ями. Методи соціальної роботи з проблемними сім'ями. Організація надання допомоги проблемним сім'ям. Приклади діяльності соціальних служб для підтримки проблемних сімей.

Тема 9. Соціальна робота з дітьми, які залишились без піклування батьків

Сирітство та бездоглядність як соціальні явища. Загальні підходи та принципи соціальної роботи з дітьми, які залишились без піклування батьків. Методи соціальної роботи з дітьми, які залишились без піклування батьків. Організація надання допомоги дітям, які залишились без піклування батьків. Приклади діяльності соціальних служб для підтримки дітьми, які залишились без піклування батьків.

Тема 10. Соціальна робота з безробітними

Безробіття як соціальне явище. Загальні підходи та принципи соціальної роботи з безробітними. Методи соціальної роботи з безробітними. Організація надання допомоги безробітним особам. Приклади діяльності соціальних служб для підтримки безробітних осіб.

Тема 11. Соціальна робота з бездомними людьми

Бездомність та її причини. Загальні підходи та принципи соціальної роботи з бездомними. Методи соціальної роботи з бездомними. Організація надання допомоги бездомним. Приклади діяльності соціальних служб для підтримки бездомних.

Тема 12. Соціальна робота з дітьми, схильними до девіантно-кримінальної поведінки.

Основи соціальної роботи з особами із девіантною поведінкою. Типологізація за групами ризику. Причини потрапляння дітей до груп ризику. Профілактична робота з дітьми та її види. Типологія дітей за групами девіантно-кримінальної поведінки. Технологія подолання девіантної поведінки.

Змістовий модуль 3. Організація соціальної роботи з клієнтами, які потребують екстреної соціальної допомоги.

Тема 13. Соціальна робота з жінками

Жінки як особлива соціально-демографічна група та специфічна категорія клієнтів соціальної роботи. Сучасні проблеми жінок та їх причини. Нормативно-правове підґрунтя соціальної роботи з жінками: гендерні аспекти. Моделі соціальних служб для жінок. Технології соціальної роботи з жінками в Україні.

Тема 14. Соціальна робота з людьми, які зазнали насильства в сім'ї

Насильство в сім'ї як соціальна проблема. Загальні підходи та принципи соціальної роботи щодо проблеми насильства в сім'ї. Організація надання допомоги особам, які зазнають насильства в сім'ї. Приклади діяльності соціальних служб для підтримки осіб, які зазнають насильства в сім'ї.

Тема 15. Соціальна робота з суїцидентами та особами з вираженим синдромом «емоційного вигорання»

Природа суїциду та суїцидних вчинків, поняття «суїцидент». Види суїцидальної поведінки. Групи факторів ризику суїциду. Соціальна робота з людьми суїцидальної поведінки. Поняття «емоційне вигорання», причини та симптоми «емоційного вигорання». Наслідки синдрому емоційного вигорання. Соціальна робота з людьми з «емоційним вигоранням».

Тема 16. Організація соціальної роботи з жертвами торгівлі людьми

Поняття «торгівля людьми»: масштаби, основні причини та наслідки. ситуація з торгівлею людьми в Україні і світі. Різновиди торгівлі людьми. Групи ризику. Нормативно-правова база з протидії торгівлі людьми в Україні Закон України «Про протидію торгівлі людьми». Виявлення постраждалих від торгівлі людьми, зокрема дітей, та особливості роботи з ними. Загальні принципи надання допомоги потерпілим від торгівлі людьми.

Тема 17. Особливості роботи з особами, які постраждали від військових дій та такими, яких було визнано біженцями або ВПО

Соціально-психологічна реабілітація постраждалих від збройних конфліктів. Категорії постраждалого населення. Нормативно-правова база в Україні щодо питань соціального захисту постраждалих від збройних конфліктів. Соціально-правові гарантії соціального захисту постраждалих від збройних конфліктів. Правові засади соціально-педагогічної роботи з ВПО. Технології соціально-педагогічної роботи з дітьми, які стали свідками збройних конфліктів.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Всього	У тому числі		
		лекції	семінарські / практичні	с.р
Змістовий модуль 1. Соціальна робота з особами з проблемами фізичного та психічного здоров'я.				
Тема 1. Становлення соціальної роботи з різними групами клієнтів	4	2	-	2
Тема 2. Соціальна робота з клієнтами різного віку	6	2	2	2
Тема 3. Соціальна робота з людьми похилого віку	8	2	2	4
Тема 4. Соціальна робота з людьми, що мають функціональні обмеження	8	2	2	4
Тема 5. Соціальна робота з людьми, які мають психічні розлади	6	2	-	4
Тема 6. Соціальна робота з людьми з алкогольною та наркотичною залежністю	6	2	2	2
Разом за змістовим модулем 1	38	12	8	18
Змістовий модуль 2. Особливості соціальної роботи зі спеціальними групами клієнтів.				
Тема 7. Соціальна робота з людьми, які живуть із ВІЛ / СНІДом	8	2	2	4
Тема 8. Соціальна робота з проблемними сім'ями	8	2	2	4
Тема 9. Соціальна робота з дітьми, що залишились без піклування батьків	8	2	2	4
Тема 10. Соціальна робота з безробітними людьми	8	2	2	4
Тема 11. Соціальна робота з бездомними людьми	6	-	2	4
Тема 12. Соціальна робота з дітьми, схильними до девіантно-кримінальної поведінки	8	2	2	4
Разом за змістовим модулем 2	46	10	12	24
Змістовий модуль 3. Організація соціальної роботи з клієнтами, які потребують екстреної соціальної допомоги.				
Тема 13. Соціальна робота з жінками	4	2	-	2

Тема 14. Соціальна робота з людьми, які зазнали насильства в сім'ї	8	2	2	4
Тема 15. Соціальна робота з суїцидентами та особами з вираженим синдромом «емоційного вигорання»	8	2	2	4
Тема 16. Організація соціальної роботи з жертвами «торгівлі людьми»	8	2	2	4
Тема 17. Особливості роботи з особами, які постраждали від військових дій та такими, яких було визнано біженцями або ВПО	8	2	2	4
Разом за змістовим модулем 3	36	10	8	18
Разом	120	32	28	60

6. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Становлення соціальної роботи з різними групами клієнтів	2
2	Соціальна робота з клієнтами різного віку	2
3	Соціальна робота з людьми похилого віку	2
4	Соціальна робота з людьми, що мають функціональні обмеження	2
5	Соціальна робота з людьми, які мають психічні розлади	2
6	Соціальна робота з людьми з алкогольною та наркотичною залежністю	2
7	Соціальна робота з людьми, які живуть із ВІЛ / СНІДом	2
8	Соціальна робота з проблемними сім'ями	2
9	Соціальна робота з дітьми, що залишились без піклування батьків	2
10	Соціальна робота з безробітними людьми	2
11	Соціальна робота з дітьми, схильними до девіантно-кримінальної поведінки	2
12	Соціальна робота з жінками	2
13	Соціальна робота з людьми, які зазнали насильства в сім'ї	2
14	Соціальна робота з суїцидентами та особами з вираженим синдромом «емоційного вигорання»	2
15	Організація соціальної роботи з жертвами «торгівлі людьми»	2

16	Особливості роботи з особами, які постраждали від військових дій та такими, яких було визнано біженцями або ВПО	2
	Разом	32

7. Теми семінарських занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Соціальна робота з клієнтами різного віку	2
2	Соціальна робота з людьми похилого віку	2
3	Соціальна робота з людьми, що мають функціональні обмеження	2
4	Соціальна робота з людьми з алкогольною та наркотичною залежністю	2
5	Соціальна робота з людьми, які живуть із ВІЛ / СНІДом	2
6	Соціальна робота з проблемними сім'ями	2
7	Соціальна робота з дітьми, що залишились без піклування батьків	2
8	Соціальна робота з безробітними людьми	2
9	Соціальна робота з бездомними людьми	2
10	Соціальна робота з дітьми, схильними до девіантно-кримінальної поведінки	2
11	Соціальна робота з людьми, які зазнали насильства в сім'ї	2
12	Соціальна робота з суїцидентами та особами з вираженим синдромом «емоційного вигорання»	2
13	Організація соціальної роботи з жертвами «торгівлі людьми»	2
14	Особливості роботи з особами, які постраждали від військових дій та такими, яких було визнано біженцями або ВПО	2
	Разом	28

8. Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин
1	Становлення соціальної роботи з різними групами клієнтів	2
2	Соціальна робота з клієнтами різного віку	2
3	Соціальна робота з людьми похилого віку	4
4	Соціальна робота з людьми, що мають функціональні обмеження	4
5	Соціальна робота з людьми, які мають психічні розлади	4
6	Соціальна робота з людьми з алкогольною та наркотичною залежністю	2
7	Соціальна робота з людьми, які живуть із ВІЛ / СНІДом	4

8	Соціальна робота з проблемними сім'ями	4
9	Соціальна робота з дітьми, що залишились без піклування батьків	4
10	Соціальна робота з безробітними людьми	4
11	Соціальна робота з бездомними людьми	4
12	Соціальна робота з дітьми, схильними до девіантно-кримінальної поведінки	4
13	Соціальна робота з жінками	2
14	Соціальна робота з людьми, які зазнали насильства в сім'ї	4
15	Тема 14. Соціальна робота з суїцидентами та особами з вираженим синдромом «емоційного вигорання»	4
16	Тема 15. Організація соціальної роботи з жертвами «торгівлі людьми»	4
17	Тема 16. Особливості роботи з особами, які постраждали від військових дій та такими, яких було визнано біженцями або ВПО	4
	Всього	60

9. Індивідуальні завдання

Формою звіту індивідуальної роботи здобувача освіти є написання реферату, виконання індивідуальних завдань (практичних робіт).

Мета написання реферату – набуття здобувачем освіти навичок роботи з літературними джерелами і оформлення реферату відповідно до вимог, які висуваються до оформлення текстових документів.

Теми рефератів:

1. Загальні підходи та принципи соціальної роботи з людьми, які мають психічні розлади.
2. Приклади діяльності соціальних служб.
3. Вживання наркотичних речовин як соціальна проблема.
4. Загальні підходи до вирішення проблеми вживання наркотичних речовин.
5. Методи соціальної роботи з людьми, які живуть із ВІЛ / СНІДом.
6. Профілактика правопорушень серед неповнолітніх.
7. Організація соціальної роботи з людьми, які зазнали насильства в сім'ї
8. Соціальна робота з особами які постраждали від торгівлі людьми

10. Перелік питань до екзамену

1. Проаналізуйте історичні аспекти становлення роботи із спеціальними групами клієнтів.
2. Охарактеризуйте тенденції соціальної роботи з особливими групами клієнтів у різних країнах світу.
3. Охарактеризуйте сучасні тенденції соціальної роботи з особливими групами клієнтів в Україні.
4. Проаналізуйте типологію клієнтів у соціальній роботі.

5. Визначте особистість клієнта у гуманістичному підході.
6. Визначте особистість клієнта у біопсихологічному підході.
7. Визначте особистість клієнта у системному підході.
8. Охарактеризуйте проблему вікової типології в соціальній роботі.
9. Назвіть складові типологізації за групами девіантно-кримінальної поведінки.
10. Надайте характеристику групам ризику: «вуличні діти», «діти-вандали».
11. Визначте складові соціальної роботи з дітьми девіантно-кримінальної поведінки.
12. Охарактеризуйте технологію подолання девіантної поведінки дитини.
13. Охарактеризуйте соціальну роботу з людьми похилого віку.
14. Охарактеризуйте поняття «старіння» та «старість».
15. Визначте базові принципи соціальної роботи з літніми і старими людьми.
16. Надайте характеристику групам осіб із алкогольною та наркотичною залежністю.
17. Надайте характеристику соціально-демографічної групи: жінки.
18. Надайте характеристику групи: особи без визначеного місця проживання.
19. Надайте характеристику групи: особи із обмеженими можливостями.
20. Надайте характеристику групи: люди з інвалідністю.
21. Надайте характеристику групи: особи, постраждалі від збройних конфліктів та ВПО.
22. Надайте характеристику групи: жертви насилля.
23. Надайте характеристику групи: бездомні.
24. Надайте характеристику групи: люди похилого віку.
25. Надайте характеристику групам: суїциденти та особи з вираженим синдромом «емоційного вигорання».
26. Охарактеризуйте соціальну роботу з людьми з алкогольною та наркотичною залежністю.
27. Визначте складові соціальної роботи з людьми з інвалідністю.
28. Охарактеризуйте соціальну роботу з жертвами насильства.
29. Проаналізуйте причини насильства в сім'ї.
30. Охарактеризуйте підходи та принципи соціальної роботи щодо проблеми насильства в сім'ї
31. Визначте складові надання допомоги особам, які зазнають насильства в сім'ї.
32. Охарактеризуйте соціальну роботу з людьми суїцидальної поведінки та з синдромом «емоційного вигорання».
33. Охарактеризуйте соціальну роботу з жінками.
34. Охарактеризуйте поняття, основні види та причини торгівлі людьми.

35. Охарактеризуйте загальні принципи надання допомоги потерпілим від торгівлі людьми.
36. Охарактеризуйте сирітство та бездоглядність як соціальні явища.
- 37.
38. Охарактеризуйте методи соціальної роботи з проблемними сім'ями.
39. Охарактеризуйте методи соціальної роботи з дітьми, які залишились без піклування батьків.
40. Охарактеризуйте методи соціальної роботи з людьми, які живуть із ВІЛ / СНІДом.
41. Визначте складові надання допомоги людям, які живуть із ВІЛ / СНІДом.
42. Проаналізуйте методи соціальної роботи з людьми, які мають психічні розлади.
43. Охарактеризуйте технології соціальної роботи з жінками в Україні.
44. Охарактеризуйте нормативно-правову базу щодо питань соціального захисту постраждалих від збройних конфліктів в Україні.
45. Визначте особливості надання допомоги людям, які живуть із ВІЛ / СНІДом.
46. Охарактеризуйте безробіття як соціальне явище.
47. Проаналізуйте методи соціальної роботи з безробітними.
48. Охарактеризуйте складові соціально-психологічної реабілітації постраждалих від збройних конфліктів.
49. Проаналізуйте природу суїциду та суїцидних вчинків.
50. Проаналізуйте поняття «емоційне вигорання», причини та симптоми «емоційного вигорання».

1. 11. Методи навчання

Основною формою навчання даної дисципліни є лекція. Під час лекцій аналізуються проблемні ситуації, зорганізується зворотний зв'язок з аудиторією шляхом формулювання запитань і стислих відповідей з обох сторін.

Під час семінарських занять розглядаються теоретичні положення відповідно до тематичного плану занять, докладно розбираються приклади, а надалі можуть розв'язуватись тестові завдання. При проведенні семінарських занять викладач організовує виступи здобувачів освіти з тезами щодо попередньо визначеної теми на підставі індивідуально виконаних рефератів та дискусій навколо цієї теми.

Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальна дискусія, створення ситуації у процесі викладання, опора на життєвий досвід здобувача освіти.

На кожному семінарському (практичному) занятті викладач здійснює поточний контроль, оцінюючи підготовленість здобувачів освіти, активність, вміння та навички. Підсумкові оцінки за семінарські заняття враховуються при виставленні поточного та підсумкового контролю.

12. Засоби діагностики результатів навчання

Поточний: усний контроль (фронтальне, групове, індивідуальне, комбіноване, репродуктивне, реконструктивне, творче);

Тестовий контроль (тести відкритої форми, тести закритої форми);

Самоконтроль і самооцінка;

Під час практичних занять коротко розглядаються теоретичні положення відповідно до тематичного плану занять, докладно розбираються приклади, за необхідності здобувачі освіти презентують підготовлені індивідуальні завдання або завдання підготовлені у малих групах. Активно використовуються такі методи: мозковий штурм, робота в малих групах, метод «вільний мікрофон».

Підсумковий контроль: екзамен.

Задля реалізації принципу диференціації та індивідуалізації навчання контроль проводиться з використанням різнорівневих завдань.

13. Критерії оцінювання результатів навчання

Поточний контроль здійснюється, зокрема, у формі опитування та перевірки результатів виступів на семінарських, практичних та лабораторних заняттях в чотирибальній шкалі оцінок.

Система оцінювання різнорівневих завдань для здобувачів освіти (тести, контрольна робота, самоконтроль)

перший рівень – середній (3 бали). Здобувач освіти відтворює основний навчальний матеріал, здатний виконувати завдання за зразком, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності;

– другий рівень — достатній (4 бали). Здобувач освіти знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням). Відповідь здобувача освіти правильна, логічна, обґрунтована, хоча їй бракує власних суджень;

– третій рівень – високий (5 балів). Знання здобувача освіти є глибокими, міцними, системними; здобувач освіти вміє застосовувати їх для виконання творчих завдань, його навчальна діяльність позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні ситуації, явища і факти, виявляти й відстоювати особисту позицію.

14. Рекомендована література

Базова

1. Соціальна робота з різними групами клієнтів: навчальний посібник / [уклад.: Т.Д. Кочубей, О.М. Бойко]. Умань: ФОП Жовтий О.В., 2016. 278 с.

2. Морщакова О.С. Курс лекцій з дисципліни “Соціальна робота з різними групами клієнтів”. Тернопіль, 2014. 75 с.

3. Лукашевич М.П., Семигіна Т.В. Соціальна робота (теорія і практика): Навчальний посібник. К.: Каравела, 2009. 368 с.

4. Актуальні проблеми соціальної роботи з жінками: навчальний посібник для студентів спеціальностей / [уклад.: А. І. Войтовська, О. О. Кравченко]. Умань: Візаві, 2018. 229 с.
5. Мітіна С.В., Белавін С.П., Орловська О.А., Журавель О.П., Стеблянко О.Г. Соціальна робота з різними категоріями клієнтів: навч. посіб. для студ. ВНЗ спец. «Соціальна робота» / МОН України, Таврійський нац. ун-т імені В.І. Вернадського. Київ: Гельветика, 2021. 435 с.
6. Капська А.Й. Соціальний супровід різних категорій сімей та дітей. К.: ЦНЛ, 2017. 232 с.
7. Іванова І.Б. Соціальна робота з людьми похилого віку: навч. посіб. К.: Університет «Україна», 2023. 220 с.
8. Семігіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
9. Каневський В. І. Суїцидологія в соціальній роботі: [навчальний посібник]. Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2014. 348 с.
10. Рудкевич Н.І. Методика соціально-педагогічної роботи: навчально-методичний посібник. Львів: Растр-7, 2021. 324 с.
11. Практикум: соціальна сфера (workshop book: social sphere) / автори-укладачі: І.В. Літяга, С.М. Ситняківська; за заг. ред. проф. Н. А. Сейко. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 277 с.
12. Чуйко Н., Ляшук О. Соціальні права внутрішньо переміщених осіб: особливості реалізації. Практичний посібник. Видання друге, доповнене. Упорядник: С.В. Марущенко. Видавництво «Право», 2020. 98 с.
13. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми: посіб. у 2-х ч.; Ч. І. Сучасні орієнтири та ключові технології / З.П. Кияниця, Ж.В. Петрочко. К.: ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 256 с.
14. Кальченко Л.В. Превенція соціального сирітства в умовах територіальної громади міста: соціально-педагогічні засади: монографія / Л.В. Кальченко; Видання друге, перероб. і доповнене. Київ: Талком, 2020. 532 с.
15. Вольнова Л.М. Профілактика девіантної поведінки підлітків: навч.-метод. посібник до спецкурсу «Психологія девіацій» для студентів спеціальності «Соціальна робота» у двох частинах. Ч. 1. Теоретична частина. 2-ге вид., перероб і доповн. К., 2016. 188 с.
16. Соціальна педагогіка: навч. посіб. / О.В. Безпалько, І.Д. Зверєва, Т.Г. Веретенко; За ред. О. В. Безпалько. К.: Академвидав, 2014. 312 с.
17. Протидія торгівлі людьми в Україні: навчально-методичний посібник до спецкурсу / Автори-упорядники: Е. Мручківська, Н. Пахом'юк, О. Кочерга; за заг. ред. К. Левківського та ін. К.: ВАІТЕ, 2017. 88 с.
18. Попередження домашнього насильства. Навчальний посібник для консультантів «Гарячих» ліній». Київ. 2016. 92 с.

Допоміжна

1. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи (модульний курс дистанційного навчання): навч. посібник. 2-е вид. / Капська А.Й., Безпалько О.В.,

Вайнола Р.Х. НПУ імені М. П. Драгоманова, Держ. центр соц. служб для молоді. К. : Наук. світ, 2002. 164 с.

2. Соціальна робота з різними категоріями населення у територіальній громаді: українські реалії та міжнародний досвід: колективна монографія / В. Поліщук, Н. Горішна, Г. Слезанська та ін. Тернопіль: Осадца Ю.В., 2018. 221 с.

3. Іванова І. Б. Соціальна робота з людьми з особливими потребами: навч. посіб. Київ: Задруга, 2011. 416 с.

4. Семигіна Т. Соціальна робота з людьми, які живуть з ВІЛ/СНІДом: метод. посіб. для проведення курсів підвищ. кваліфікації. К.: Вид. дім "Києво-Могилянська акад.", 2006. 620 с.

5. Трубавіна І.М. Соціально-педагогічна робота з сім'єю в Україні: теорія та методика. Харків: Нове слово, 2007. 398 с.

6. Організація і технології соціальної роботи з дітьми вулиці: навч. посібник / Інтернаціональний Союз (Німеччина), Ліга соц. працівників м. Києва; за ред. А.Й. Капської. К., 2003. 260 с.

7. Соціальна підтримка дітей з обмеженими функціональними можливостями: метод. рекомендації / Ліга соц. працівників м. Києва. Соціальна служба для молоді м. Києва; упоряд: О.В. Безпалько, Т.Г. Губарева; відп. за вип. А.Й. Капська. К.: Логос, 2002. 48 с.

8. Соціальна робота: технологічний аспект: навч. посібник / Держ. центр соц. служб для молоді. Ін-т соц. роботи та управління НПУ імені М.П. Драгоманова; за ред. Капської А. Й. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 364 с.

9. Соціальна робота : навчальний посібник для студ. вищ. навч. закладів / А.Й. Капська; Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 328 с.

10. Соціальна робота. У 3-х ч. Ч. 3. Робота з конкретними групами клієнтів / За ред. Семигіної Т.В., Григи І.М. К.: КМ Академія, 2004. 166 с.

11. Соціально-педагогічна робота з дітьми та молоддю з функціональними обмеженнями : навч.-метод. посібник / Держ. центр соц. служб для молоді; Капська А. Й., Карпенко О. Г., Пінчук І. М. ; за ред. А. Й. Капської. К., 2003. 168 с.

12. Створення і діяльність кризових центрів для бездоглядних дітей. К.: Вид. дім "КАЛИТА", 2005. 104 с.

13. Теорії і методи соціальної роботи: Підручник / За ред. Семигіної Т.В., Миговича І.І. К.: Академвидав, 2005. 328 с.

14. Діяльність соціальних служб в Україні: досвід та шляхи вдосконалення соціальної роботи: Збірник матеріалів круглого столу / за ред. Н.І. Кривоконь. Чернігів: КП "Видавництво "Чернігівські обереги", 2006. 120с.

15. Зайченко І.В. До питання про особистісно-моральні якості соціального працівника. *Діяльність соціальних служб в Україні: досвід та шляхи вдосконалення соціальної роботи*: Збірник матеріалів круглого столу/ За ред. Кривоконь Н.І. Чернігів: КП "Видавництво "Чернігівські обереги", 2006. С. 13–22.

16. Кривоконь Н.І. Соціально-психологічні аспекти формування професійної самосвідомості фахівців системи соціального захисту населення. *Проблеми загальної та педагогічної психології*. Зб. наук. пр. Інституту психології

ім. Г.С. Костюка АПН України / ред. Максименко С.Д. К.: НЕВТЕС, 2000. Т. 2. Ч. 5. С. 188–194.

14. Інформаційні ресурси

1. Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю» від 21 червня 2001 року № 2558-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14#Text>
2. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 7 грудня 2017 року № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>
3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про прийомну сім'ю» від 26 квітня 2002 р. N 565. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/565-2002-%D0%BF#Text>
4. Закон України «Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей» від 2 червня 2005 року № 2623-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2623-15#Text>
5. Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/>
6. Офіційний веб-сайт Всесвітньої організації охорони здоров'я. URL: <https://www.who.int/ukraine/uk/publications/9789241516822>
7. Офіційний веб-сайт Всеукраїнської мережі людей що живуть з ВІЛ/СНІД. URL: <https://network.org.ua/>